

3. Про стратегічні рекомендації щодо згуртування : рішення Ради № 2006/702/ЄС від 6 жовт. 2006 р. // OJ L. - 2006. - № 291. - С. 11-32.

4. DAC Criteria for Evaluating Development Assistance. - OECD Development Assistance Committee. - Режим доступу : http://www.oecd.org/document/22/0,3343,en_2649_34435_2086550_1_1_1_1,00.html

5. Dagmar Gombitová, Dietmar Aigner, Alexander Fröhlich. Policy commitment and evaluation in Slovakia: Evidence-based analysis of procurement decisions made in public sector evaluations / Presentation to the EES Conference. - Режим доступу : <http://www.czech-in.org/cm/ees/CM.NET.WebUI/CM.NET.WEBUI.scpr/SCPRsessions.aspx?conferenceid=05000000-0000-0000-0000-000000000022&sessionID=05000000-0000-0000-0000-000000000575>

6. Evaluation Systems in the Visegrad Member States. - Warsaw: Ministry of Regional Development, 2009. - 226 p.

7. EU funds in Central and Eastern Europe. - Hungary: KPMG Tanacsado Kft., 2008. - 57 p.

8. National Strategic Reference Framework for the Period 2007-2013. - Режим доступу : <http://www.nsrr.sk/en/narodny-strategicky-referencny-ramec-2007-2013/>

9. Regional Policy - Inforegio. - the resource for the evaluation of socio-economic development. - Режим доступу : http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evalsed/guide/development/history_purpose/index_en.htm

Олена Оржель,

кандидат філологічних наук, доцент,

докторант кафедри європейської інтеграції НАДУ

Інструменти європейського врядування: відкритий метод координації

У статті досліджено відкритий метод координації як новітній інструмент європейського врядування.

Ключові слова: відкритий метод координації, європейське врядування, інструменти європейського врядування, спільні політики ЄС.

The article aims to clarify the links between EU regional policy and European cohesion policy; it looks into the legal and institutional basis of the above policies, their origin and evolution.

Key words: Open Method of Coordination, European governance, European governance instruments, EU policies.

Постановка проблеми. Європейське врядування є особливою формою взаємодії з метою розв'язання суспільних проблем, прийняття управлінських рішень, справляння впливу на поведінку окремих категорій фізичних та юридичних осіб і в такий спосіб забезпечення сталого розвитку та ефективного функціонування Європейського Союзу. Серед багатьох інструментів

політики, що використовуються в ЄС, відкритий метод координації (Open Method of Coordination) є найсучаснішим і найбільш "європейським", тобто створеним саме для сучасного етапу розвитку європейського врядування. Незважаючи на свій потенціал щодо розв'язання різномасштабних суспільних проблем та можливість адаптації до субнаціонального, національного та наднаціонального рівнів врядування, даний інструмент не привернув уваги вітчизняних політиків, експертів, науковців.

Відсутність вичерпної інформації у вітчизняній експертній спільноті щодо методу вироблення й реалізації політики обмежує рамки тлумачення подій, що відбуваються в ЄС, не дозволяє донести до політиків і широкого загалу повну і правдиву картину можливостей європейського врядування з його численними імпульсами, знаряддями, методами ухвалення рішень та реалізації спільних європейських політик.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відкритий метод координації (далі - ВМК) привернув увагу європейських дослідників від моменту свого започаткування. Його тлумачили як новітній спосіб європейського врядування; інструмент вироблення, реалізації та координації спільних політик ЄС; як інструмент "бенчмаркінгу" - оцінювання та порівняння досягнень різних суб'єктів врядування; як "м'яку" форму регуляторної діяльності Спільноти (на відміну від "жорсткого" регулювання у вигляді обов'язкових для виконання постанов та директив ЄС) [1-4]. Досліджувались легітимність ВМК, його місце в системі інструментів європейського врядування, сильні та слабкі сторони; особливості застосування ВМК в окремих сферах і галузях: зайнятості, соціальної політики, освітньої та наукової діяльності тощо [5-9]. Серед найбільш видатних авторів слід згадати: М.Доусона, Х.Йорге-са, К.Радаеллі, Е.Радулову, Ч.Сейбла, Д.Трубека, Дж.Цейтлина та інших. Вагомий внесок у розвиток та становлення ВМК зробили експертні дослідження Європейської комісії та її експертів [10; 11].

У вітчизняній європеїстиці ВМК описаний І.Грицяком, О.Рудіком; увійшов до "Словника-довідника термінів з європейської інтеграції" за авторством Я.Мудрого; інших публікацій, виданих у рамках серії "Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції" [12; 13].

Невирішена раніше частина загальної проблеми. У той час, як у вітчизняних публікаціях ВМК радше представлений як схема, позбавлена реального наповнення, що ускладнює розуміння застосування цього методу вироблення й реалізації спільних політик ЄС на практиці, роботи зарубіжних фахівців зосереджуються на окремих елементах, етапах ВМК або окремих політиках, які розробляються та впроваджуються за допомогою ВМК, що заважає формуванню цілісного уявлення про ВМК та узагальненню його переваг і недоліків серед інших інструментів європейського врядування.

Мета статті - розкрити сутність відкритого методу координації як інструменту європейського врядування, висвітлити роль і функції різних

суб'єктів європейського врядування у процесі застосування цього методу вироблення й реалізації спільних європейських політик.

Виклад основного матеріалу. ВМК було офіційно інституалізовано у березні 2000 р. Лісабонською радою під час ухвалення Лісабонської стратегії, хоча перші спроби застосування відкритого методу координації були зроблені для вироблення та запровадження Європейської стратегії зайнятості 1997 р. У 2001 р. Біла книга з європейського врядування представила ВМК як новітній інструмент європейського врядування [14]. ВМК дає змогу виробляти та реалізовувати спільні політики ЄС для тих галузей, що не входять до сфери компетенцій ЄС і де останній не має повноважень на вироблення політики шляхом ухвалення правового акта Спільноти (наприклад освіта, пенсійні реформи, соціальний захист, політика багатокультурності та ін.). ВМК особливо придатний для тих сфер та напрямів діяльності Спільноти, де досягти згоди проблематично з політичних й історичних міркувань з огляду на національні традиції, або коли неможливо розмаїття існуючих підходів вставити в єдиний "європейський шаблон" (наприклад податки, система охорони здоров'я, безробіття тощо).

Наразі не існує офіційно визначення ВМК. У глосарії офіційних термінів ЄС відкритий метод координації представлений як інструмент європейського врядування, рамковий метод для міжурядового співробітництва між державами-членами. Основними ознаками ВМК визнаються: спільне визначення цілей, яких необхідно/бажано досягти; узгодження інструментів і засобів вимірювання досягнення прогресу (індикатори, статистичні показники тощо); моніторинг і порівняння досягнень держав-членів ("бенчмаркінг") та обмін досвідом [15].

Офіційні і робочі документи Європейської комісії представляють ВМК як такий, що складається з чотирьох кроків:

- Підготовка настанов із визначенням цілей, яких ЄС намагається досягти в певній сфері за допомогою ВМК, та часових рамок, прийнятних для досягнення цілей.
- Визначення якісних і кількісних індикаторів, за якими буде вимірюватися прогрес, та орієнтирів (benchmarks), на які слід рівнятися, що є загально визначеними у світі або ЄС.
- "Переведення" настанов у внутрішні (національні) політики, переважно через підготовку, ухвалення та впровадження національних планів дій із зазначенням конкретних заходів, які держава-член має провести, та встановленням конкретних показників, яких держава-член планує досягти, із урахуванням національних, регіональних, глобальних та інших обмежень.
- Проведення моніторингу та оцінювання виконання планів дій і досягнення поставлених цілей, порівняння власних успіхів із досягненнями інших та організація спільного, колегіального навчання у ході виконання завдань [15].

Таке визначення не є достатнім, оскільки в ньому не зазначені суб'єкти, залучені до процесу вироблення політики, їх конкретна роль і функції на кожному етапі вироблення рішення та його впровадження. Основними учасниками зазначеного процесу європейського врядування є: Європейська рада, Рада ЄС, Європейська комісія, уряди держав-членів. ВМК не передбачає залучення Європейського парламенту та національних парламентів до процесу ухвалення рішень; мінімізує можливості втручання Суду ЄС [15]. Разом з тим ВМК дозволяє залучити до консультацій широкі кола "зацікавлених сторін": експертне середовище, соціальних партнерів, громадянське суспільство, що відповідає традиціям і правилам європейського врядування.

Аналіз ролей і функцій різних суб'єктів процесу вироблення і впровадження спільних європейських політик відкритим методом координації виявив, що сам метод (процес) суттєво змінюється залежно від сфери застосування та цілей і завдань, які постали перед ЄС та державами-членами в тій чи іншій сфері, у той час як ролі і функції учасників - суб'єктів європейського врядування залишаються незмінними.

В Європейському Союзі процес вироблення спільної політики для тієї чи іншої сфери із застосування ВМК починається з усвідомлення ЄС та державами-членами необхідності "втручання" (intervention) та спільних дій. Готовність держав-членів до дій, тобто до ухвалення спільної політики, підтверджує Європейська Рада (або Саміт ЄС). Політичне рішення Саміту дає імпульс до започаткування низки заходів, об'єднаних під назвою "ВМК". Приміром, рішення про започаткування ВМК у соціальній сфері було прийнято Лісабонською радою в 2000 р., паралельно із ухваленням Лісабонської стратегії; Барселонська рада у 2002 р. ухвалила політичне рішення про застосування ВМК для досягнення "мети 3%" - збільшення обсягів інвестицій на фінансування науково-дослідних робіт до 3% ВВП держав-членів [11, с. 9].

Після ухвалення політичного рішення настає черга Європейської комісії, яка має перетворити політичні імпульси в спільну політику ЄС. Завдання Європейської комісії: визначити пріоритети, сформулювати цілі та запропонувати індикатори, за якими буде вимірюватися прогрес у досягненні цілей.

Підхід до вибору індикаторів у процесі застосування ВМК не є одноманітним. Індикатори можуть бути визначені наперед і запропоновані державам-членам для погодження; надалі вони залишатимуться чинними протягом усього терміну реалізації спільної політики або до моменту її перегляду. Наприклад, у рамках освітньої політики ЄС "Навчання впродовж життя" у 2005 р. було визначено п'ять індикаторів та встановлено показники, яких необхідно досягти до 2010 р.: 1) частка тих, хто не закінчив середню школу, не повинна перевищувати 10%; 2) кількість учнів з недостатньо розвинутими вміннями читання має скоротитися щонайменше до 20%; 3) принаймні 85% молодих людей мають здобути повну середню спеціалі-

зовану освіту (complete upper secondary education); 4) кількість студентів, які обирають математичні і технічні спеціальності, повинна збільшитися щонайменше на 15%, гендерний дисбаланс у цій сфері має бути подоланий; 5) щонайменше 12,5% дорослих громадян (віком від 25 до 64) повинні брати участь у програмах навчання впродовж життя [16].

Варто зазначити, що після кількох років упровадження вищезгаданої освітньої політики ЄС усвідомив неможливість досягнення запланованих індикаторів кожною державою-членом ЄС. У рамках ВМК ЄС не має засобів тиску та покарання за невиконання взятих державою-членом зобов'язань, як це передбачено у разі невиконання постанови або директиви ЄС. Тому у 2010 р. в рамках ініціативи "Європа 2020" індикатори освітньої політики було переглянуто та додано нові індикатори - орієнтири до 2020 р.: 1) щонайменше 95% дітей, починаючи з 4 років, повинні відвідувати заклади дошкільної освіти; 2) частка підлітків віком 15 років без належних навичок читання, знань математики та природничих наук не повинна перевищувати 15%; 3) частка тих, хто не закінчив середню школу, не повинна перевищувати 10%; 4) частка населення із вищою освітою віком 30-34 роки повинна бути не нижче 40%; 5) щонайменше 15% дорослих громадян повинні брати участь у програмах навчання впродовж життя [16].

Таким чином, індикатори можуть змінюватися або додаватися у міру реалізації політики, поступового прогресу, досягнення цілей, усвідомлення неможливості досягнення цілей тощо - саме в цьому полягає "відкритість" цього методу. Наприклад, для політики "ВМК - соціальний захист, соціальне включення", ухваленої у 2006 р. (яка є продовженням політики соціального включення 2000 р.), було визначено 14 ключових індикаторів, які "покривали" всі сектори (так звані "всеохоплюючі" (overarching) індикатори. На додаток до вищезазначених були запропоновані спеціальні індикатори для окремих секторів: індикатори щодо бідності та соціального виключення; індикатори щодо пенсійного забезпечення; індикатори щодо медичних послуг та довготривалого догляду й опіки. Пізніше, у 2008 р., було додано індикатори щодо стану здоров'я та в 2009 р. - щодо зубожіння (позбавлення матеріальних благ) і забезпечення житлом [10].

Для деяких сфер, наприклад молодіжної політики, індикатори взагалі не встановлені, відповідно не визначені терміни їх досягнення: для ЄС та держав-членів важливо координувати зусилля, спрямовані на досягнення чотирьох пріоритетів молодіжної політики: 1) активна участь; 2) поширення інформації; 3) волонтерство; 4) краще розуміння молоді, більш ґрунтовні знання про молодь та її проблеми [17].

Після того, як Комісія сформулювала власне бачення нової спільної політики, інакше кажучи, визначилась із пріоритетами, цілями, індикаторами, до процесу залучається Рада ЄС, роль якої полягає в тому, щоб ухвалити

цілі і завдання політики, індикатори вимірювання прогресу, що має бути досягнуто за допомогою ВМК, і тим самим зобов'язати держави-члени до їх виконання. Позиція Комісії може бути сформульована у форматі "білої книги" або "повідомлення" Європейської комісії; ухвалення запропонованого Комісією курсу дій ("дорожньої карти" ВМК) - у формі рішення або резолюції Ради ЄС.

Наступний крок мають зробити держави-члени, перетворивши настанови та резолюції Ради ЄС у Національні плани дій. Оскільки завдання сформульовані досить широко, держави-члени фактично не обмежені у виборі засобів та шляхів їх досягнення. "Відкритість" ВМК полягає в тому, що держави можуть досить гнучко підходити до виконання взятих зобов'язань, орієнтуючись на власні потреби і можливості. Національні плани дій готуються з урахуванням цілей, яких очікується досягти, на базі узгоджених орієнтирів. Але держави-члени самостійно вирішують, яку стратегію для досягнення цілей обрати, як швидко або повільно рухатися вперед та досягти намічених цілей, на яких результатах (індикаторах) зосередитися у перший рік реалізації політики та які залишити на другий чи третій роки і т.ін.

На національному рівні до підготовки та впровадження Національних планів дій запрошуються не тільки відомства та відомчі підрозділи, відповідальні за європейські справи або конкретну сферу публічної політики, але всі зацікавлені сторони, включаючи місцеві органи влади та громадянське суспільство. Таким чином використовується і враховується найкращий національний, регіональний і місцевий досвід, відкриваються можливості для обміну досвідом, експерименту та навчання. У такий спосіб ВМК активізує мережеве співробітництво, спонукає до пошуку, заохочує ініціативу, в результаті чого виникають інновації, виробляються новітні підходи до реалізації тієї чи іншої політики.

Національні плани дій надходять до Європейської комісії, опрацьовуються і узагальнюються на наднаціональному рівні. Показники, яких держави-члени планують досягти в той чи інший термін (річний, дворічний, п'ятирічний), перетворюються на інструмент "бенчмаркінгу" - оцінювання і порівняння досягнень однієї держави-члена порівняно з іншими - та доводяться до усіх учасників процесу європейського врядування.

Національні плани дій оприлюднюються, що дає можливість усім зацікавленим сторонам ознайомитися з ними та порівняти плани, очікувані результати та справжні досягнення однієї держави з усіма іншими. Держави, що взяли "низькі" зобов'язання, стають об'єктом критики своїх власних громадян або колег з інших держав-членів.

На етапі впровадження національних планів дій важливими компонентами ВМК є періодична звітність, моніторинг, оцінювання та "колегіальний нагляд" (peer review), які мають місце як на національному рівні,

так і на рівні ЄС: залежно від політики звіти про досягнення держави-члена подаються до Комісії раз на рік або раз на два роки. Завдяки цьому інтенсифікується навчання та обмін кращим досвідом, "взаємозбагачення" від накопичення знань: ВМК прискорює процеси використання кращого досвіду та інновацій у різних регіонах ЄС, у кожній окремій країні, в ЄС у цілому, у різних секторах і сферах економічної діяльності, суспільного життя або державного управління.

Найважливішу роль в організації взаємного навчання та обміну досвідом відіграє Комісія: вона ініціює підготовку звітів, їх обробку, узагальнення, оприлюднення через публікацію, а також проведення семінарів і конференцій з метою обговорення результатів та поширення кращого досвіду.

Узагальнені звіти про досягнення результатів у рамках спільної політики передаються до Ради ЄС та Європейської ради для ухвалення. Оцінка Ради ЄС або Європейської ради може спонукати до перегляду встановлених цілей, зміни або доповнення списку індикаторів, поглиблення або посилення співробітництва у певній сфері або секторі.

ВМК є досить гнучким та зазнає варіацій, щоразу застосовується для вироблення нової спільної політики ЄС або перегляду та нової редакції вже існуючої політики: прикладом може слугувати політика соціального включення зразка 2000 р., яку було перетворено на політику соціального захисту і соціального включення 2006 р., із додаванням нових сфер, що потребують уваги, вимірювання і моніторингу, як-то: медичне обслуговування, пенсійне забезпечення, забезпечення житлом і т.ін. Модифікації можуть стосуватися збільшення або зменшення учасників процесу вироблення політики, їхніх функцій, підходів до здійснення моніторингу і звітування, організації взаємного навчання та поширення кращого досвіду.

Наразі цікавим прикладом модифікації ВМК є його застосування для науково-дослідної сфери, зокрема виконання "мети 3%" у рамках Барселонського процесу, тобто збільшення інвестицій у науково-дослідну діяльність та розвиток до 3% ВВП кожної держави-члена ЄС.

Барселонська рада у березні 2002 р. визнала недостатнім рівень інвестицій у дослідження та розвиток (R&D) в контексті задекларованих Лісабонською стратегією цілей та поставила мету: збільшити інвестиції у цю сферу до 3% ВВП. На виконання цієї мети Європейська комісія підготувала повідомлення "Інвестиції у дослідження: план дій для Європи" [18].

У березні 2003 р. Європейська рада погодилася із пропозицією Комісії та визнала доцільними застосування ВМК для досягнення вищезазначеної мети, зважаючи на те, що науково-дослідна діяльність належить до сфери компетенцій держав-членів.

22 вересня 2003 р. Рада ЄС ухвалила план дій Європейської комісії та закликала держави-члени до його виконання, запропонувавши призначити

експертну групу CREST у складі посадовців та провідних експертів із держав-членів відповідальною за застосування ВМК для досягнення "мети 3%".

Експертна група CREST виступила у ролі координатора і посередника між державами-членами та між ними і ЄС. Функції координації діяльності держав-членів щодо досягнення "мети 3%", а саме: моніторинг, звітування, обмін досвідом та навчання, оцінка досягнень кожної окремої країни шляхом її порівняння із іншими країнами ("бенчмаркінг") перейшли від Європейської комісії до групи CREST.

ВМК щодо збільшення інвестицій у науково-дослідну діяльність до 3% мав чотири цикли: 1) 2003-2004 рр.; 2) 2005-2006 рр.; 3) 2006-2007 рр.; 4) 2007-2008 рр. Для кожного циклу були визначені конкретні завдання, утворені робочі групи, підготовлені звіти по окремих напрямках досліджень, по країнах, а також підсумкові звіти та рекомендації експертної групи CREST. За увесь період реалізації заходів на досягнення "мети 3%" групою CREST було створено 18 робочих груп, підготовлено близько 30 звітів. Європейська комісія долучалася до даного процесу через підтримку публікацій, поширення інформації, організацію та проведення конференцій і семінарів.

Хоча в цілому по ЄС поставленої мети - інвестувати 3% ВВП у науково-дослідну сферу - досягнуто не було, Європейська рада і Рада ЄС дали схвальну оцінку діяльності групи CREST, оскільки спільними зусиллями групи та держав-членів, за підтримки Європейської комісії накопичено та узагальнено багатий емпіричний матеріал щодо підходів і методів стимулювання приватних та державних інвестицій у науково-дослідну сферу; залучення інвестицій для розвитку різноманітних наукоємних секторів та галузей (наприклад для малого та середнього бізнесу, сфери послуг тощо); вивчення ефективності різних інструментів державної політики; оптимального поєднання різних інструментів, підходів, шляхів для досягнення поставленої мети і т.ін.

Проведений аналіз ВМК свідчить про новітній характер та гнучкість у застосуванні цього інструменту європейського врядування, що відображає унікальність Європейського Союзу, інтенсивність співробітництва його наднаціональних інститутів та держав-членів. Перманентність проблем та конфліктів, що супроводжують діяльність і функціонування цього наднаціонального утворення, спонукають ЄС до пошуку новітніх методів врядування, управління, вироблення та реалізації політик і програм. Одним із таких методів є відкритий метод координації.

Ґрунтуючись на субсидіарності, ВМК визнає різноманітність у підходах та методах досягнення цілей. Немає потреби готувати законодавчу пропозицію та проходити довгий шлях з її узгодження, удосконалення, затвердження та впровадження. У процесі вироблення спільної для ЄС політики з того чи іншого питання ВМК дає можливість зосередитися на цілях, яких

ЄС домагається досягти, і залишає державам-членам свободу у виборі того, яким шляхом і з якою швидкістю рухатися, які інструменти політики використовувати. У такий спосіб ВМК дає змогу уникнути тривалих та виснажливих дебатів з тих питань, де досягнення консенсусу та ухвалення правового акту, обов'язкового для виконання державами-членами, є проблематичним.

Усе вищезазначене свідчить на користь ВМК, дає можливість передбачити його тривале існування. Разом з тим науково-експертні кола, визнаючи його сильні, позитивні сторони, виділяють кілька слабких аспектів у даному методі вироблення та реалізації спільних політик ЄС, передусім, відсторонення Європейського та національних парламентів від процесу ухвалення рішень, що ставить під сумнів легітимність рішень, що ухвалюються; та "добровільний" характер рішень, що приймаються, а точніше неможливість примусити держави-члени виконувати зобов'язання, взяті державою-членом у рамках ВМК, що призводить до невиконання національних планів дій та неможливості досягнення цілей, проголошених у рамках окремого ВМК.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. 1. ВМК є новітнім інструментом європейського врядування, який дає змогу швидше - порівняно із традиційним комунітарним методом - ухвалювати та реалізовувати спільні політики ЄС. Він застосовується для тих сфер, де компетенції належать державам-членам, які, визнаючи складність суспільних проблем і необхідність втручання, добровільно погоджуються співпрацювати між собою та з Європейською комісією з метою досягнення позитивних результатів.

2. Сфера застосування ВМК постійно розширюється, а сам метод зазнає модифікацій залежно від сфери застосування. Постійними учасниками процесу ухвалення рішень відкритим методом координації є: Європейська рада, Європейська комісія, Рада ЄС, уряди держав-членів. Цей метод не передбачає участі Європейського парламенту, національних парламентів та Суду ЄС.

3. Гнучкість ВМК, свобода у виборі шляхів і способів досягнення цілей, можливість внесення змін на усіх етапах вироблення та реалізації політики роблять ВМК більш привабливим для держав-членів, ніж комунітарний метод; розмаїття способів досягнення цілей у рамках ВМК створює можливість для навчання одних держав з досвіду інших.

4. ВМК як надбання європейського врядування ЄС може використовуватися в Україні для формування публічної політики в умовах політичної кризи, особливо з тих питань, по яких досягнення консенсусу є практично неможливим, але суб'єкти вироблення політики можуть домовитися про загальні цілі, суспільна важливість яких є беззаперечною, та орієнтири, які допоможуть вказати напрями руху як політикам, так і суспільству.

Предметом розгляду у подальших розвідках має стати вивчення можливостей адаптації ВМК для застосування на національному та субнаціо-

нальному (регіональному або місцевому) рівнях; а також на міжнародному рівні - як інструменту глобального врядування.

Список використаних джерел

1. *Radaelli, Claudio M.* The Open Method of Co-ordination. A new governance architecture for the European Union? / M. Radaelli, Claudio // SIEPS Rapport #1. - Stockholm : SIEPS, 2003. - 65 p.
2. *Zeitlin J.* Is the OMC an Alternative to the Community Method? (University of Wisconsin-Madison) / J. Zeitlin. - Режим доступу : <http://eucenter.wisc.edu/OMC>. - 20 p.
3. *Dawson M.* EU law 'transformed'? Evaluating accountability and subsidiarity in the 'streamlined' OMC for Social Inclusion and Social Protection. In: Kröger, Sandra (ed.): What we have learnt: Advances, pitfalls and remaining questions in OMC research, European Integration online Papers (EIoP), Special Issue 1, Vol. 13, Art. 8. - Режим доступу : <http://eiop.or.at/eiop/texte/2009-008a.htm>. - 15 p.
4. *Radaelli, Claudio M.* Who Learns What? Policy Learning and Open Method of Coordination / M. Radaelli, Claudio. - European Research Institute - University of Birmingham, 2004. - 34 p.
5. *Burca, Grainne de, Zeitlin, J.* Constitutionalizing the Open Method of Coordination: What Should Convention Propose? / Burca, Grainne de, J. Zeitlin // CEPS Policy Brief N 31. - Brussels: Centre for European Policy Studies, 2003.
6. *Christian Joerges C.* Integraion through de-legislation. An irritated heckler. European Governance Papers (EUROGOV) / C. Christian Joerges. - N-07-03. - Режим доступу : <http://www.connex-network.org/eurogov/pdf/egp-newgov-N-07-03.pdf>
7. *Bemelmans-Videc M. L.* Policy Instruments and Their Evaluation (Comparative Policy Analysis Series) / M. L. Bemelmans-Videc, R. C. Rist, E. Vedung. - New Jersey : Transaction Publishers, 2003. - 280 p.
8. *Goetschy J.* The open method of coordination and EU integration / J. Goetschy. - Technische Fachhochschule Wildau - Fachhochschule fur Verwaltung und Rechtspflege Berlin, 2003. - 38 p.
9. Internationalisation of R&D. Exploring synergies through coordinating policy measures between the EU Member States, Associated Countries and the European Commission. - Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2009 - 32 p.
10. Communication from the Commission "A renewed commitment to social Europe: Reinforcing the Open Method of Coordination for Social Protection and Social Inclusion" COM(2008) 418/4. - Режим доступу : <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=750&langId=en>
11. The Open Method of Coordination in Research Policy: Assessment and Recommendations. - Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2009. - 56 p.
12. *Рудік О. М.* Вироблення політики та ухвалення рішень в ЄС : навч. посіб. / О. М. Рудік ; за заг. ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого. - К. : Вид-во "Міленіум", 2009. - 278 с.
13. *Мудрий Я.* Словник-довідник термінів європейської інтеграції / Я. М. Мудрий ; за заг. ред. М. Бойцуна, Я. М. Мудрого, О. М. Рудіка. - К. : Вид-во "Міленіум", 2009. - 588 с.
14. European governance: a white paper. Com(2001) 428 final. - Brussels, 25.7.2001. - Режим доступу : http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0428en01.pdf - 35 p.

15. Глосарій офіційних термінів ЄС. - Режим доступу : http://europa.eu/scadplus/aboutglossary_en.htm

16. Офіційний веб-сайт Генерального Директорату Європейської Комісії з питань освіти і культури. - Режим доступу : http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc34_en.htm

17. Офіційний веб-сайт Генерального Директорату Європейської Комісії з молоді питань освіти і культури. - Режим доступу : http://ec.europa.eu/youth/focus/focus63_en.htm

18. Communication from the Commission "Investing in research: action plan for Europe" COM(2003) 226 final. - Режим доступу : <http://ec.europa.eu/invest-in-research/policy/pdf>

Наталія Мартинець,

головний спеціаліст Департаменту інформації

та масових комунікацій Секретаріату Кабінету Міністрів України

Громадська експертиза: стратегія сприяння

У статті механізм сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади розглядається як комунікативний процес, спрямований на використання творчого потенціалу інститутів громадянського суспільства для підвищення результативності управлінської діяльності.

Ключові слова: комунікативна стратегія, громадська експертиза, суб'єкти експертизи, реєстр громадських експертиз.

The mechanism of assisting civil examination of the executive power activities is being analyzed in the article as a communicative process aimed at using the creative potential of the civil society institutions for improvement of administrative results.

Key words: communicative strategy, civil examination, subjects of civil examination, register of civil examinations.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Проникнення комунікативних процесів і технологій у всі сфери суспільного життя зумовило посилення впливу громадянського суспільства на прийняття владних рішень. Адекватним реагуванням урядів багатьох країн на зміну зовнішнього середовища стає унормування участі громадськості в управлінні державними справами, зокрема її залучення як рівноправного суб'єкта до оцінки управлінської діяльності. З одного боку, це сприяє підвищенню рівня поінформованості цільових груп щодо суспільних проблем у сфері інтересів та їх участі у вирішенні таких проблем, з другого - посилює орієнтованість діяльності влади на результат, що підвищує рівень довіри до неї населення.